

Adolfas Laimutis Telksnys. Mokslinė veikla, rezultatai

Mifodijus Sapagovas

2025 m. gruodžio 4 d.

A. L. Telksnys (1930.11.24)

- 1936–1948 moksleivis
- 1948–1953 KTU studentas
- 1953–1957 inžinierius, Kaunas
- 1957–1960 aspirantas, Maskva
- 1960–1965 SKB SMG vyr. inžinierius
- 1965 MA Fizikos ir matematikos institutas

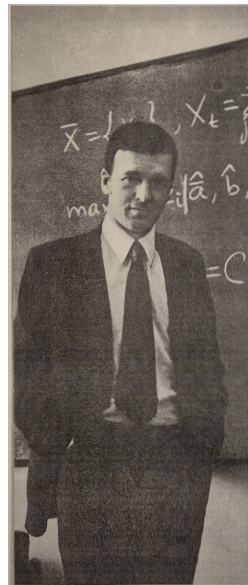
Lietuva

- 1939: A. Jucys (stažuotė)
- ~1955 aritmometrai
- ~1960 perforacinės EM skaičiavimo mašinėlės
- 1955 VU, A. Jucys ELI-12

Original-Odhner Arithmos, Type 5,
Made in Sweden ¹

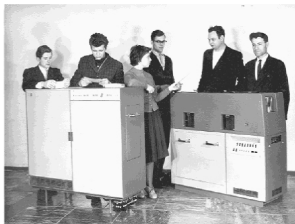
¹https://en.wikipedia.org/wiki/Odhner_Arithmometer

Elektroninės skaičiavimo mašinos (ESM)

Vilniaus, Skaičiavimo mašinų gamykla

- 1955 Pradžia
- 1957 Pirma produkcija: kasos aparatai, perforatoriai
- 1961–1962 G. Grigas
- 1961–1962 RŪTA EVP 80
- 1968–1972 RŪTA 110 (37 egz.), RŪTA 701
- 1969–1984 buvo gaminama 3 kartos M5000 ir modifikacijos

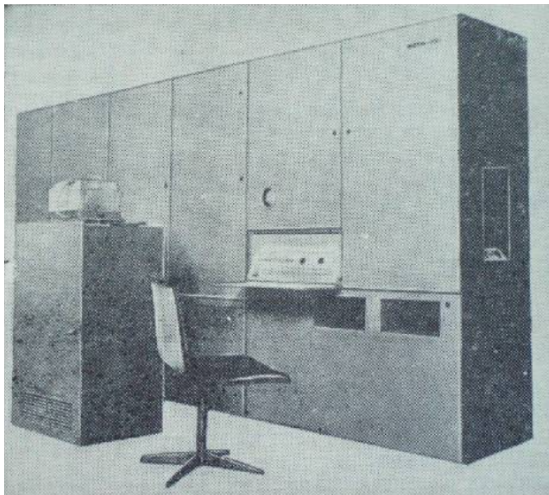
Rūta EVP 80-2.

Lietuvos mokslų akademijos Fizikos ir matematikos institutas

- 1955 A. Jucys ESM idėja
- 1959 Lietuvos mokslų akademija nusprendė įsigyti ESM
- 1961 ESM Vilniuje
- 1962-07-14 BESM-2M

Rūta-110.

RŪTA 701, pirmoji Europoje pramoniniu būdu gaminama rašto ženklus atpažįstanti mašina, sukurta 1967m. Lietuvoje. Apdovanota Lietuvos Valstybine premija, SSRS prietaisų pramonės premija, Leipcio mugės aukso medaliu.

Adolfas Jucys – skaičiavimo technikos pradininkas Lietuvoje

- **Vytauto Didžiojo universiteto** absolventas
- 1939 m. išvyko studijuoti **atominės fizikos** Kembridže
- Pamatė modernius tyrimus Kembridže
- Suprato skaičiavimo technikos reikšmę mokslui
- **1940 m.** - idėja atvežta į Lietuvą
- **22 metų** pertrauka dėl okupacijos
- Išsaugojo idėją ir laukė tinkamos progos
- Nenuleido rankų nepaisant sunkumų

Sovietinė ideologija po Antrojo pasaulinio karo

- Kibernetika - „*buržiazinis pseudomokslas*“
- Kompiuteriai - „*imperializmo ginklas*“
- Uždrausta kurti ir gaminti skaičiavimo mašinas

КИБЕРНЕТИКА (от др. греч. слова, означающего рулевой, управляющий) — реакционная лженаука, возникшая в США после второй мировой войны и получившая широкое распространение и в других капиталистических странах; форма современного

Akademikai M. Keldyšas ir A. Dorodnicynas Vilnius, Skaičiavimo mašinų gamykla, 1964.

Pirmoji Lietuvoje elektroninė skaičiavimo mašina BESM 2, skirta moksliniams tyrimams. Įrengta Fizikos ir matematikos institute, akademiko Adolfo Jucio iniciatyva 1962 metų liepos 14 dieną. Sedi prof. Vytautas Statulevičius (kairėje), prof. Adolfas Jucys (dešinėje).

- 1 Sukūrė originalią teoriją ir konstruktyvius metodus atsitiktinių procesų savybėms atpažinti
- 2 Sukonstravo prietaisą (ESM) RŪTA-701 rašto ženklams atpažinti
- 3 Kompiuteriniai tinklai (ESM galimybių plėtra)
- 4 Lietuvių kalba (informatika humanitaroms)

Laikraščio „Tiesa“ 1968 m. sausio 1 d. straipsnis „Informeris vietoj laikrodžio“

- Kelios ESM sujungiamos į sistemą
- Terminalų tinklas
- Terminalas, 1979, Palanga
- Vaizdų signalai, grafikai (įvedimas į ESM, išvedimas)
- Kolektyvinio naudojimo sistema „Mokslas“
- Akadem set
- Vakarų Europos ir JAV duomenų bankų terminalas (1983)

1979 metais instaliuotas nutolęs terminalas, veikiantis Palangoje, Širdies ir kraujagyslių sistemos fiziologijos ir patologijos mokslinio tyrimo institute, sujungtas 350 kilometrų ryšio kanalu su skaičiavimo mašinomis BESM-6, veikusiomis Vilniuje Matematikos ir informatikos instituto Skaičiavimo centre.

1991 m. spalio 10-oji – interneto Lietuvoje gimtadienis.

Pirmoje elektroninėje nuotraukoje: Lietuva – Internetas mazgo kūrėjai (iš kairės į dešinę): Laimutis Telksnys, Julius Sruogis, Petras Šulcas.

Prof. Adolfas Laimutis Telksnys

- LITNET tinklo įkūrėjas
- Idėjos autorius
- Vykdomo organizatorius

Pradėtas kurti Lietuvos mokslo ir studijų institucijų kompiuterių tinklas LITNET.

Istorinis kontekstas

- **1990 m.** - Vakarų pasaulyje plačiai naudojamas internetas
- **1991 m.** - Antrieji atkurtos nepriklausomybės metai
- Sovietų kontroliuojami ryšiai
- Būtina atsikratyti svetimos kontrolės

Lietuvos mokslų akademija, Aukščiausioji Taryba, Lietuvos universitetai, NORDUnet ir skandinavų partneriai.

LITNET kūrimo istorija

- 1991 m. birželis - tarptautinė konferencija INET 91 (Danija)
- Prof. L. Telksnys susitinka su NORDUnet specialistais
- Nutariama įrengti palydovinį ryšį
- Danai, švedai, norvegai, suomiai palaiko idėją
- Skandinavų finansinė ir techninė parama

Informacines visuomenes plėtros perspektyvos aptarimas.

Mokslo ir studijų fondo valdyba (1997-10-20)

Matematikos ir kibernetikos instituto Skaičiavimo centro 25-metis, 1987.

Projekto RAIN vykdytojai Europos Sąjungos konferencijoje „Broadband Gap -2007“, Briuselis (iš kairės į dešinę):

- **Gytis Liaugminas** - VI „Plačiajuostis internetas“ technologijų ir plėtros vadovas
- **Laimutis Telksnys** - Projekto RAIN vadovas, Matematikos ir informatikos instituto Atpažinimo procesų skyriaus vedėjas
- **Petras Šulcas** - MII Kompiuterių tinklų laboratorijos vedėjas

RAIN 1 projektas (2005–2008)

- **Vadovas:** prof. Laimutis Telksnys
- **Apimtis:** 410 kaimiškųjų seniūnijų
- **Gavėjai:** 300,000 kaimiškųjų vietovių gyventojų
- **Rezultatas:** Plačiajuostis optinis ryšys

RAIN 2 projektas (2009–2015)

- **Vykdytojas:** Viešoji įstaiga „Plačiajuostis internetas“
- **Projektas:** „Kaimiškųjų vietovių informacinių technologijų plačiajuosčio tinklo RAIN plėtra“

- Visos 410 Lietuvos kaimiškųjų seniūnijos aprūpintos plačiajuosčiu optiniu ryšiu
- 300 tūkstančių kaimiškųjų vietovių gyventojų gavo prieigą prie modernių IT
- Sumažintas skaitmeninis atotrūkis tarp miesto ir kaimo
- Sukurta infrastruktūra tolimesnei skaitmeninei plėtrai

Naujasis 2014
Knygnešys

KONKURSAS „NAUJASIS KNYGNEŠYS 2014“

Informacinės visuomenės plėtrai nusipelnęs žmogus

ADOLFAS LAIMUTIS TELKSNYS

Informacinės visuomenės plėtros komiteto
prie Susisiekimo ministerijos direktorius

Ramūnas Čepaitis

2014-06-06
Vilnius

Forumas „Informacines visuomenes perspektyvos“ (Briuselis, 1995)

Taivanis, 2000 m., su universiteto studentais

NATO būstinė, Briuselis

Baltic Amadeus

KTU garbės daktaras

Vytauto Didžiojo universitete.

Su Jonu Meku (1997, VDU).

- 1968 RŪTA-701
- 1980 Atpažinimo procesų teorija
- 2007 Informacinės technologijos lietuvių kalbai
- 1991-10-10 Lietuvos internetas

2001 m. liepos 6 d., įteikęs Lietuvos Didžiojo Kunigaikščio Gedimino IV laipsnio ordiną už nuopelnus Lietuvos valstybei ir už pastangas garsinant Lietuvos vardą pasaulyje bei padedant integruotis į pasaulio valstybių bendriją: Lietuvos mokslų akademijos narys, profesorius Laimutis Telksnys ir Lietuvos Respublikos Prezidentas Valdas Adamkus.

